

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 9^{ΗΣ} ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1984

ΠΡΟΕΔΡΙΑ Γ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΟΥ - ΝΟΥΤΑΡΟΥ

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ.— **Φλωρεντίνων Πολιτεία τοῦ Leonardo Bruni** ὑπὸ ᾿Αθανασίου Μουλάκη*, διὰ τοῦ ᾿Ακαδημαϊκοῦ κ. Παν. Ζέπου.

I. Ἔχω τὴν τιμὴν νὰ παρουσιάσω ἀνέκδοτον μελέτην τοῦ κ. ᾿Αθανασίου Μουλάκη περὶ τῆς «Φλωρεντίνων Πολιτείας» τοῦ Leonardo Bruni. Ἡ μελέτη εἶναι γραμμμένη εἰς τὴν ἀγγλικὴν γλῶσσαν. Καὶ εἰς τὰς ὑπερεκατὸν δακτυλογραφημένας σελίδας τῆς περιέχει μακρὰν εἰσαγωγὴν, κριτικὴν ἔκδοσιν τοῦ ἑλληνικοῦ κειμένου τῆς «Φλωρεντίνων Πολιτείας», μετάφρασιν αὐτοῦ εἰς τὴν ἀγγλικὴν καὶ πολλὰ σχόλια.

Ὁ κ. ᾿Αθανάσιος Μουλάκης ἔχει γεννηθῆ εἰς τὰς ᾿Αθήνας κατὰ τὸ ἔτος 1945. Ἐσπούδασε φιλοσοφίαν, ἱστορίαν καὶ πολιτικὰς ἐπιστήμας εἰς τὰ πανεπιστήμια τοῦ Μονάχου, τῶν Παρισίων καὶ τῆς ᾿Αϊδελβέργης, κατὰ τὸ ἔτος δὲ 1969 ἀνηγορεύθη διδάκτωρ τῆς φιλοσοφίας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Bochum, ὅπου καὶ βραδύτερον ἐξελέγη ὑφηγητὴς εἰς τὴν Σχολὴν Κοινωνικῶν Ἐπιστημῶν. Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1979 εἶναι καθηγητὴς τῆς πολιτικῆς φιλοσοφίας εἰς τὸ Εὐρωπαϊκὸν Πανεπιστημιακὸν Ἰνστιτοῦτον τῆς Φλωρεντίας, ἀφοῦ προηγουμένως εἶχε μετεκπαιδευθῆ καὶ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Stanford τῆς Β. Ἀμερικῆς καὶ εἶχε διατελέσει ὑφηγητὴς τῆς πολιτικῆς φιλοσοφίας εἰς τὴν London School of Economics and Political Sciences. Ἔχει δημοσιεύσει βιβλία καὶ ἄρθρα ἐπὶ θεμάτων πολιτικῆς φιλοσοφίας καὶ ἱστορίας, τόσον εἰς τὴν γερμανικὴν καὶ τὴν ἀγγλικὴν, ὅσον καὶ εἰς τὴν γαλλικὴν καὶ εἰς τὴν ἰταλικὴν γλῶσσαν. Μετέσχε πολλῶν συνεδρίων καὶ ἔδωκε διαλέξεις εἰς τὰ πανεπιστήμια τοῦ Harvard, τῶν Παρισίων καὶ τῆς Φλωρεντίας.

Τὸ ἔργον τοῦ κ. ᾿Αθανασίου Μουλάκη περὶ τῆς «Φλωρεντίνων Πολιτείας» τοῦ Leonardo Bruni εἶναι ἔργον ἰδιαιτέρας σημασίας.

* A. MOULAKIS, *Leonardo Bruni's Constitution of Florence.*

Ἵπενθυμίζω, ὅτι ὁ Leonardo Bruni εἶχε γεννηθῆ εἰς τὸ Arezzo περὶ τὸ ἔτος 1370. Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1384 ἐγκατεστάθη εἰς τὴν Φλωρεντίαν, ὅπου ἀρχικῶς ἐσπούδασε νομικά. Κατόπιν ὅμως, ἀκολουθῶν τὴν προτροπὴν τοῦ φλωρεντινοῦ καγκελλαρίου καὶ πρώτου μεγάλου οὐμανιστοῦ Coluccio Salutati, ὁ Bruni ἀφωσιώθη εἰς τὴν σπουδὴν τῶν κλασσικῶν γραμμάτων καὶ ἀπέβη εἰς ἓκ τῶν διασημοτέρων μαθητῶν τοῦ Μανουὴλ Χρυσολωρᾶ, ὁ ὁποῖος τότε ἐδίδασκεν εἰς τὴν Φλωρεντίαν. Ὁ Bruni συνέγραψεν ἔκτοτε πολλὰ βιβλία, ἱστορικά ἢ εἰσαγωγικά εἰς τὰ κλασσικά γράμματα, διαλόγους καὶ ἐπιστολάς, πρὸ παντὸς δὲ καὶ πολλὰς μεταφράσεις τῶν ἑλληνικῶν ἔργων τοῦ Πλάτωνος, τοῦ Ἀριστοτέλους, τοῦ Ξενοφῶντος, τοῦ Δημοσθένους καὶ τοῦ Πλουτάρχου. Μετὰ σύντομον θητείαν εἰς τὴν γραμματεῖαν τῆς παπικῆς Curia, ἐπέστρεψεν εἰς Φλωρεντίαν καὶ κατὰ τὸ ἔτος 1416 ἀπέκτησε τὴν φλωρεντινὴν ἰθαγένειαν μετὰ τὴν ὑποστήριξιν ἰσχυρῶν φίλων του. Κατὰ τὸ ἔτος 1427, ἐν μέσῳ ποικίλων ἀνταγωνισμῶν καὶ μηχανοραφιῶν, διωρίσθη, μετὰ κοινὴν πάντως τὴν ἀναγνώρισιν, Καγκελλάριος τῆς Φλωρεντίας. Καὶ τὴν ἰσχυρὰν αὐτὴν θέσιν διετήρησε μέχρι τοῦ ἔτους 1444, ὅτε ἀπέθανεν εἰς τὴν Φλωρεντίαν, ὅπου καὶ ἐτάφη εἰς τὴν ἱστορικὴν ἐκκλησίαν S. Croce, εἰς μεγαλοπρεπῆς μνημεῖον.

Τὸ ἔργον τοῦ Leonardo Bruni περὶ τῆς «Φλωρεντίνων Πολιτείας» συνεγράφη κατὰ πᾶσαν πιθανότητα κατὰ τὸ ἔτος 1439, κατὰ τὸ κρίσιμον αὐτὸ ἔτος τῶν ἐπισήμων ἐπαφῶν τῆς βυζαντινῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς ρωμαϊκῆς Δύσεως, ὅταν, μετὰ τὴν ἱστορημένην γνωστὴν ἔμφασιν, ἐπεδιώχθη ἢ τελικῶς ἀποτυχοῦσα Ἐνωσις τῶν Ἐκκλησιῶν.

Ὡς γνωστόν, κατὰ τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1439 ἡ σύνοδος τῆς Ferrara, ἡ ὁποία ἀπὸ τοῦ 1438 ἐπεδίωκε τὴν Ἐνωσιν τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, μετεφέρθη εἰς τὴν Φλωρεντίαν, ὅπου οἱ μὲν Βυζαντινοὶ ἐξηκολούθησαν ν' ἀποβλέπουν εἰς τὴν συνδρομὴν τῆς Δύσεως ἐναντίον τῆς ἐπικινδύνου τουρκικῆς ἀπειλῆς, οἱ δὲ Δυτικοὶ εἰς τὴν οὐσιαστικὴν καθυπόταξιν τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας χάριν πολιτικῶν σκοπιμοτήτων καὶ ἐκκλησιαστικοῦ γοήτρου.

Ὁ Ἰωάννης Η' Παλαιολόγος εἶχε φθάσει, ἀρχικῶς εἰς Ferrara καὶ κατόπιν εἰς Φλωρεντίαν, ἰκέτης τραγικῶς, ἀλλὰ μετὰ πομπώδη πολυμελεστάτην συνοδείαν, εἰς τὴν ὁποίαν μετεῖχον καὶ διασημότατοι ἑλληγες λόγιοι, οἱ ὁποῖοι, καὶ αὐτοί, ἤλπιζον εἰς τὴν ἀρωγὴν τῶν Δυτικῶν καὶ δι' αὐτῆς εἰς τὴν σωτηρίαν τῆς κλυδωνιζομένης πατρίδος. Καὶ ἡ μὲν Ἐνωσις τελικῶς, ὡς γνωστόν, ἀπέτυχε, ὅταν κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ αὐτοκράτορος εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐπεβλήθη τὸ πνεῦμα τῶν Ἀθηνωτικῶν. Ἡ μεγαλοπρεπὴς ὅμως καὶ πομπώδης παρουσία τῶν βυζαντινῶν εἰς τὴν Δύσιν ὑπῆρξε γεγονός, τὸ ὁποῖον ἤτο ἀδύνατον νὰ μὴ συγκινήσῃ καὶ τῶν Δυτικῶν λογίων καὶ οὐμανιστῶν τὰς καρδίας.

II. Μεταξύ τῶν οὐμανιστῶν αὐτῶν, ὁ Leonardo Bruni, ἴσως διὰ τὴν χαιρετῆση τὴν παρουσίαν τῶν ἑλληνοβυζαντινῶν, ἴσως καὶ διὰ τὴν ἐπιδείξει τὴν ἀναμφισβήτητον ἑλληνομάθειάν του, συνέταξε τὴν «Φλωρεντίνων Πολιτείαν» εἰς γλωσσῶσαν ἑλληνικὴν, διὰ τὴν γίνῃ γνωστὴ, ὅπως γράφει εἰς τοὺς πρώτους στίχους τοῦ ἔργου του, ποία εἶναι καὶ πῶς λειτουργεῖ ἡ πολιτεία τῶν Φλωρεντίνων, ἡ ὁποία «οὔτε ἀριστοκρατικὴ ἐστὶν οὔτε δημοκρατικὴ παντάπασι, ἀλλὰ μεμιγμένη τις ἐξ ἀμφοτέρων».

Τὸ ἔργον τοῦ Bruni εἶναι σύντομον, περιέχον 172 ἐν ὄλῳ στίχους, ὅπου ὅμως περιγράφεται μὲ σαφήνειαν ἡ ὀργάνωσις τῆς πολιτείας τῆς Φλωρεντίας, ἀλλὰ καὶ ἀποδεικνύεται ἡ ἑλληνομάθεια τοῦ συγγραφέως, καθὼς καὶ ὁ ἀριστοτελικὸς του προσανατολισμός.

Δὲν εἶναι δυνατὸν, οὔτε γὰρ τὴν ἐπιχειρήσω τὴν ἀναλύσω τὸ περιεχόμενον τοῦ περιεκτικωτάτου αὐτοῦ ἔργου. Ἄλλως τε εἰς λεπτομερῆ ἀνάλυσιν προβαίνει εἰς τὴν μελέτην του ὁ κ. Ἰωάννης Μουλάκης.

Ὅμως, δὲν ἤμπορῶ τὴν παραλείψω τὴν ὑπογραμμίσω μερικὰ στοιχεῖα τὰ ὁποῖα συνδέονται ἰδίως πρὸς τὸν ἀριστοτελικὸν προσανατολισμὸν τοῦ Bruni. Διότι πράγματι ὁ ἀριστοτελικὸς αὐτὸς προσανατολισμὸς εἶναι ἐμφανὴς εἰς τὸ ἔργον του, χαρακτηριστικὸς δὲ καὶ διὰ τὴν ἀνανεωμένην νοοτροπίαν κατὰ τὴν σπουδὴν τῶν ἔργων τοῦ Ἀριστοτέλους ὑπὸ τῶν οὐμανιστῶν τοῦ 15ου αἰῶνος.

Ἀντιθέτως, οὕτω, πρὸς τὴν νοοτροπίαν τῆς προηγηθείσης σχολαστικῆς φιλοσοφίας, ὑπὸ τὴν ὁποίαν ὁ Ἀριστοτέλης ἦτο μὲν ὁ doctor excellentissimus, ἀλλ' αἱ θεωρίαι του ἐπεκαλοῦντο ἀπλῶς διὰ τὴν στερέωσιν τῶν θρησκευτικῶν δογμάτων καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν συλλογισμῶν, ἡ διδασκαλία τῶν οὐμανιστῶν ἀπηλευθέρωσε τὴν φιλοσοφίαν ἀπὸ τῶν θεοκρατικῶν ἀντιλήψεων καὶ εἰς τὴν θέσιν τῆς φιλοσοφικῆς ἀναζητήσεως ὡς δούλης τῆς θεολογίας, ὡς ancilla theologiae, ἀνύψωσε τὸν Ἀριστοτέλην εἰς αὐτοτελῆ καὶ αὐτόνομον κλασσικὸν στοχαστὴν, τὴν δὲ διδασκαλίαν του εἰς ἀπροκατάληπτον ὑποκείμενον μελέτης καὶ σπουδῆς.

Τὴν ἀνανεωμένην καὶ ἀπελευθερωμένην αὐτὴν οὐμανιστικὴν νοοτροπίαν ἀπαντῶμεν καὶ εἰς ὀλόκληρον τὸ συγγραφικὸν ἔργον τοῦ Bruni. Ἡ δὲ «Φλωρεντίνων πολιτεία» εἶναι καὶ αὐτὴ δεῖγμα τοῦ ἀριστοτελικοῦ προσανατολισμοῦ τοῦ Bruni, ὁ ὁποῖος περιγράφει τὸ εἰς τοὺς χρόνους του ἰσχυρὸν πολίτευμα τῆς πόλεως-κράτους, τῆς Φλωρεντίας, μὲ πρόδηλον πάντως τὴν ἐπιρροὴν τῆς ἀριστοτελικῆς θεωρίας.

Ὑπὸ τὴν ἐποψίν αὐτὴν, εἶναι λ.χ. ἀξιοσημεῖωτον αὐτὸ τὸ ὁποῖον καὶ ὁ κ. Ἰωάννης Μουλάκης σημειώνει εἰς τὴν μελέτην του, ὅτι δηλαδὴ ὁ Bruni περιγράφει τὰ νομοθετικά, ἐκτελεστικά καὶ δικαστικά ὄργανα τοῦ φλωρεντινοῦ πολιτεύματος, ἐπαναλαμβάνων κατ' οὐσίαν τὴν περιγραφὴν καὶ τὰς διαιρέσεις εἰς κατηγορίας, συχνὰ ἀκόμη καὶ τὴν ὀρολογίαν τοῦ Ἀριστοτέλους εἰς τὸ δ' βιβλίον τῶν Πολιτικῶν, ἀκο-

λουθῶν δὲ τὰς σκέψεις τοῦ ἀρχαίου αὐτοῦ προτύπου κατὰ τὴν ἐκτίμησιν τῶν δημοκρατικῶν ἢ τῶν ὀλιγαρχικῶν στοιχείων τῆς πολιτείας. Δὲν ἀνοίγεται βεβαίως ὁ Brunī εἰς φιλοσοφικὰς ἢ ἠθικὰς ἀναζητήσεις, ἐνδιαφερόμενος περισσότερο διὰ τὰς πρακτικὰς λύσεις εἰς τὰς ὁποίας κατέληγεν ὁ Ἀριστοτέλης. Ἀναζητεῖ ὅμως, ὅπως καὶ ὁ Ἕλλην ἀρχαῖος φιλόσοφος, τὸν πολιτικὸν σκοπὸν, τὸ πολιτικὸν «τέλος», τοῦ συγχρόνου τοῦ ἀνθρώπου καὶ μὲ τὸ γινώριμον τῶν οὐμανιστῶν ρητορικῶν ὕφος διαδηλώνει τὴν ἀριστοτελικὴν ἀρχὴν τῆς «μεσότητος», ἀφοῦ, ὀμιλῶν διὰ τὸ πολίτευμα τῆς Φλωρεντίας, βεβαιώνει, ὅτι «τὰ ἔσχατα φεύγουσα ἢ πόλις πρὸς τοὺς μέσους ἀποκλίνει» (στίχ. 11 ἐπ.), ὡς καὶ ὅτι ἡ φλωρεντινὴ πολιτεία εἶναι «μεμιγμένη» καὶ δι' αὐτὸ «εὐλογον ἔστιν ἔχειν τινὰ μὲν εἰς δημοκρατίαν, τινὰ δὲ εἰς ἀριστοκρατίαν μᾶλλον συντείνοντα» (στίχ. 140 ἐπ.).

Ὅλα αὐτὰ, ἀλλὰ καὶ πολλὰ ἄλλα ἐξ ὧσων περιγράφει ὁ Brunī, ἀπηχοῦν σκέψεις ἀριστοτελικὰς. Ὁ οὐμανιστῆς συγγραφεὺς ὑπῆρξεν καγκελλάριος, ἐπομένως καὶ πολιτικός. Καὶ εἰς τὸ ἔργον του εἶναι ἐμφανὲς πόσον κατέχεται μὲν ἀπὸ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Ἀριστοτέλους, ἀλλὰ καὶ πόσον μοχθεῖ διὰ τὴν πρακτικὴν πολιτικὴν ἀντιμετώπισιν ὧσων θεμάτων τὸν ἀπασχολοῦν. Ὁ Brunī, ὅπως ἄλλως τε καὶ οἱ περισσότεροι οὐμανισταὶ τῆς ἐποχῆς του, εἶναι μὲν θεωρητικὸς ἀριστοτελιστής, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ πρακτικὸς πολιτικός, προσπαθῶν νὰ συμβιβάσῃ τὴν θεωρίαν πρὸς τὴν πρᾶξιν καί, ἂν ἐπιτρέπεται ὁ χαρακτηρισμὸς, νὰ «ἐξαριστοτελίσῃ» τὴν πολιτείαν τῶν Φλωρεντίνων. Καὶ αὐτὸ ἴσως εἶναι τὸ ἀσφαλέστερον συμπέρασμα, τὸ ὁποῖον συνάγει ὁ ἀναγνώστης τῆς «Φλωρεντίνων πολιτείας».

III. Ἡ «Φλωρεντίνων πολιτεία» τοῦ Brunī ἐξεδόθη ἐπανειλημμένως παλαιότερον, ἰδίως ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ 18ου αἰῶνος, εἴτε εἰς τὴν Ἱταλίαν εἴτε εἰς τὴν Γερμανίαν. Ὅμως, ὅλαι αἱ ἐκδόσεις αὐταὶ εἴτε ἐστηρίχθησαν εἰς ἓν μόνον χειρόγραφον εἴτε περιέχουν πολλὰ ἀναγνώστικα ἢ ἄλλα λάθη, εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ θεωροῦνται πλέον ὡς ἰκανοποιητικαί. Εἰς τὴν Ἑλλάδα ὁ Κωνσταντῖνος Δουβουινιώτης ἐδημοσίευσε μερικὰ ἀποσπάσματα τοῦ ἔργου ἐκ σημειώσεων τοῦ Στυριδωνος Λάμπρου εἰς τὸν «Νέον Ἑλληνομνήμονα», τόμ. 19, 1925 (σ. 58 - 59). Βεβαίως ὅμως, οὔτε ἡ ἀποσπασματικὴ αὐτὴ ἐκδοσις οὔτε αἱ εἰς τὴν ξένην δημοσιευθεῖσαι λανθασμέναι ἐκδόσεις ἤμποροῦν πλέον ν' ἀνταποκριθοῦν εἰς τὴν ἀξίωσιν κάποιας ἀκριβοῦς κριτικῆς ἐκδόσεως.

Εἰς τὴν συμπλήρωσιν τοῦ μεγάλου αὐτοῦ κενοῦ ἀπέβλεψεν ἡ μελέτη καὶ ἡ ἐκδοσις τοῦ κ. Ἀθ. Μουλάνη. Ἐκδοσις κριτικὴ, μὲ χρησιμοποίησιν τῶν εἰς διαφόρους εὐρωπαϊκὰς βιβλιοθήκας σωζομένων δέκα πέντε χειρογράφων, τὰ ὁποῖα ὁ συγγραφεὺς κατατάσσει εἰς οἰκογενείας καὶ ἀναλύνει μὲ φιλολογικὴν ἀκρίβειαν καὶ ὀξυ-

δέρκειαν. Ἡ μακρὰ του εἰσαγωγὴ εἰς ἀγγλικὴν γλῶσσαν εἶναι ἄκρως κατατοπιστικὴ, ἐπιτυχῆς εἶναι καὶ ἀκριβῆς ἢ ἀγγλικὴ μετάφρασις τοῦ ἐλληνικοῦ κειμένου καὶ ἐνδιαφέροντα τὰ πολλὰ σχόλια καὶ αἱ πολλαὶ σημειώσεις του, πίνακες κ.ἄ. Τὸ βιβλίον τοῦ κ. Ἀθανασίου Μουλάκη ἀποτελεῖ, κατὰ τὴν γνώμην μου, σπουδαίαν προσφορὰν. Τοῦτο δ' ἐξηγεῖ καὶ τὸ γεγονός, ὅτι ἡ μελέτη θὰ ἐκδοθῇ εἰς τὴν σειρὰν τῶν δημοσιευμάτων τοῦ ἰταλικοῦ Istituto Nazionale per il Rinascimento, μὲ τὴν φροντίδα τοῦ καθηγητοῦ Eugenio Garin, διαπρεποῦς μέλους τῆς ἐθνικῆς ἰταλικῆς Ἀκαδημίας τῶν Lincei.

Ἡ «Φλωρεντίνων Πολιτεία» τοῦ Leonardo Bruni εἶναι ἔργον, τὸ ὁποῖον ἀσφαλῶς ἐνδιαφέρει τὴν ἰταλικὴν Ἀναγέννησιν. Ἐνδιαφέρει ὅμως καὶ τὴν ἰδικὴν μας, τὴν ἐλληνικὴν γραμματεῖαν τῶν χρόνων τῆς Ἀναγεννήσεως, ὡς ἔργον ἐφαπτόμενον τῶν οὐμανιστικῶν δραστηριοτήτων τοῦ 15ου αἰῶνος, ὅταν πολλοὶ βυζαντινοὶ λόγιοι εὗρον, ἀκόμη καὶ πρὸ τῆς Ἀλώσεως, καταφύγιον εἰς τὴν Ἰταλίαν, διὰ νὰ μεταλαμβάνουσιν ἐκεῖ τὴν ἐλληνοβυζαντινὴν τῶν σοφίαν. Καὶ ἀπὸ τὴν ἄποψιν αὐτὴν, ἄς μοῦ ἐπιτραπῇ πρὶν τελειώσω νὰ σημειώσω, ὅτι εἰς κάποιον χειρόγραφον τὸ ἔργον τοῦ Bruni φέρεται ἀφιερωμένον εἰς τὸν Γεώργιον Ἀμοιρούτζην, τὸν γνωστὸν λόγιον ὁ ὁποῖος εἶχε μετὰσχει τῆς βυζαντινῆς ἀντιπροσωπείας εἰς Ferrara καὶ εἰς Φλωρεντίαν, ἀλλ' ὁ ὁποῖος, μετὰ τὴν Ἀλωσιν, μετεπήδησεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Μωάμεθ Β' τοῦ Πορθητοῦ. Ἐπίσης, ὅτι κατὰ κάποιαν ἄλλην πληροφορίαν τὸ ἔργον τοῦ Bruni ἦτο ἀφιερωμένον εἰς τὸν πολὺν Βησσαρίωνα. Καὶ ἀκόμη, ὅτι εἰς ἄλλο χειρόγραφον, ἀπαντῶνται αὐτόγραφοι διορθώσεις τοῦ σοφοῦ Πλήθωνος, τοῦ Γεωργίου Γεμιστοῦ.

Ἡ «Φλωρεντίνων Πολιτεία» συνδέεται κατὰ τὸν τρόπον αὐτόν, πλὴν ἄλλων, καὶ μὲ τὰ ὀνόματα τριῶν μεγάλων ἐλλήνων οὐμανιστῶν. Καὶ τοῦτο ἀποδεικνύει ἀκόμη ἐντονώτερον τὴν σημασίαν τοῦ ἔργου αὐτοῦ διὰ τὴν ἐλληνικὴν γραμματεῖαν τοῦ 15ου αἰῶνος, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐντύπωσιν τὴν ὁποίαν ἐπροκάλεσεν ὅταν, κατὰ τὸ ἔτος 1439, συνετάχθη εἰς Φλωρεντίαν.

S U M M A R Y

P. Zepos announces a new critical edition of the «Φλωρεντίνων Πολιτεία» written by Leonardo Bruni in 1439 at Florence. This edition accompanied by a long introduction and a translation, both in english, is prepared by Professor Athanase Moulakis of the European University Institute at Florence. It will be published in Italy.